

Globalizacija: ekonomski problemi i patenti za život

Marijan Jošt

Visoko gospodarsko učilište, Križevci, Hrvatska

E-mail: marijan.jost@kc.hr

SAŽETAK U ovom priopćenju podnijetom za Okruglim stolom *Globalizacija i nacionalna država* u organizaciji Instituta društvenih znanosti Ivo Pilar u Zagrebu 8. ožujka 2000. godine, autor pristupa globalizaciji kao sinonimu za hegemonizam i imperijalizam i na primjeru razvoja biotehnologije i genskog inženjerstva pokazuje kako sprega između transnacionalnih korporacija i vlade Sjedinjenih Američkih Država dovodi do ekonomske, političke i vojne instrumentalizacije biotehnologije i njezine pretvorbe u svojevrsan biotehnoški imperijalizam. Institucionalni subjekti procesa globalizacije bile bi transnacionalne korporacije, a institucionalne mehanizme postizanja interesa tih kompanija čine Svjetska trgovinska organizacija (WTO) i Međunarodni monetarni fond (IMF). To je rezultat promašaja neoliberalnog pokusa čije se posljedice ogledaju u tome što globalizacija dovodi do ubrzanog uništenja okoliša, povećavanja siromaštva, destabilizacije društva, rušenja finansijskog sistema nacionalnih država i ugrožavanja demokracije. Autor to pokazuje raščlambom pokušaja najvećih transnacionalnih korporacija da kontrolu globalnog snabdjevanja hranom, uz potporu američke vlade, ostvare potpunom zaštitom patentnog prava pomoću tzv. terminatora tehnologija, odnosno ugradnjom takvog sistema gena u biljku genetički modificirane sorte čijim se aktiviranjem, slično bombi sa zadržkom, uništava kljavost sjemena. Ova je tehnologija namijenjena zaštiti profita transnacionalnih korporacija, a vladi koja ima nad njom nadzor omogućuje da "neposlušne" države baci na koljena. Zato je jedan od najvažnijih preduvjeta ostvarenja socijalnog i ekonomskog napretka zemalja njihov *nacionalni ekonomski suverenitet*.

Ključne riječi: biotehnoški imperijalizam, globalizacija, multinacionalne korporacije, patent na život.

Primljeno: 12. svibnja 2001.

Prihvaćeno: 18. lipnja 2001.

1. Uvodna pripomena

Za pojam globalizacije postoji mnogo, manje ili više, točnih definicija. Jedni smatraju da je to neminovan, tehnologijom pokretan proces, koji povećava trgovinske i političke odnose među ljudima različitih zemalja. Isti tvrde da je riječ o pozitivnom prirodnom fenomenu koji proizvodi i dobitnike i gubitnike. Možda baš zbog toga, jaz između stava elite (dobitnici) i šire javnosti (gubitnici) postaje sve naglašeniji, jer nije teško zamisliti kako će ekonomska globalizacija utjecati na sniženje životnog standarda većine stanovništva, a ne samo Amerike (Weisbrot, 1999.). Svijetom više ne upravljaju samo vlade država. Njima su priključene poslovne vođe, koje sve značajnije određuju naš dnevni život, kulturu, socijalne prilike, sustav vrijednosti i znanstvena nastojanja (Myers, 2000.).

2. Globalizacija kao sofisticirana inačica hegemonizma

U nekim svojim aspektima globalizacija je sofisticirana inačica hegemonizma i imperijalizma (Milardović i Njavro, 1999.), a nova biotehnologija (genetičko inženjerstvo) postaje sinonim biotehnološkog imperijalizma. Globalizacija nas odvodi natrag u doba feudalizma, kada je moć i bogatstvo bilo u rukama malobrojne, superbogate elite, ili još čak i dalje - u vrijeme rimske imperije. Međutim, sada umjesto imperatora i rimskih legija imamo Svjetsku trgovinsku organizaciju (*WTO* - *World Trade Organization*), s pratećim agencijama - Međunarodnim monetarnim fondom (*IMF* - *International Monetary Fund*), Svjetskom bankom (*WB* - *World Bank*) i tehnološki izvanredno opremljenim US/NATO udarnim snagama. Puk nekada suverene nacije, svodi se na konzumenta "kruha i igara", te poslušnog sljedbenika imperijalnih naloga, što potvrđuju primjeri: pouka Koreje putem IMF-a, ili pouka Iraka barážnom vatrom tijekom "Pustinjske oluje" (Moore, 2000.).

Tijekom protekle dvije godine, nestabilnost globalnog financijskog tržišta udružena s poraznim intervencijama IMF-a, gurnula je milijune ljudi u siromaštvo. Stoga su najbolji izgledi za reforme ipak na nacionalnoj razini, a ne unutar kolonijalnih, nad-nacionalnih institucija kao što su IMF i WB. Za to je najbolji primjer Kina (čiji ekonomski rast zadnjih godina bilježi stopu do 7,8%), koja je zadržala ekonomiju u podržavanju makro-ekonomske politike. Njen financijski sustav je domaće vlasništvo, kontroliran od države, s malo stranog udjela, pa Kina ne treba primati naloge od IMF-a. Popis zemalja koje poduzimaju mjere zaštite od globalnog financijskog tržišta stalno raste (Malezija, Hong Kong, Čile, Kolumbija). Raznim mjerama ove se zemlje štite od nečega sličnog meksičkoj krizi pesosa 1995. godine. Iako umjerene, ove reforme pokazuju da i male zemlje ne moraju podleći hirovima međunarodnog financijskog tržišta i da je *nacionalni ekonomski suverenitet* jedan od najvažnijih preduvjeta za ostvarenje socijalnog i ekonomskog napretka. Ekonomski razvoj nacije potrebuje neki vid zaštite od međunarodnih tržišnih snaga. Zbog neoliberalizma, sve to kao da je zaboravljeno. Međutim, neoliberalni pokus je promašio više no što je to opće poznato. Tako, dok zadnje dvije dekade

Latinska Amerika bilježi nulti porast po glavi stanovnika, dvije dekade prije toga taj je porast iznosio čak 70%. Slično se desilo i s Afrikom (Weisbrot, 1999.).

Sav ovaj prvotni ekonomski uspjeh zaustavio je Washington preko Međunarodnog monetarnog fonda (IMF), koji donosi glavne ekonomske odluke za gotovo osamdesetak zemalja. Svjetska banka (WB) igra istu ulogu, odbijajući kredite zemljama koje pružaju otpor IMF-ovim ubitačnim makroekonomskim receptima. Pitanje jest: treba li i Hrvatska podleći tom ekonomskom kolonijalizmu?

3. "Globalni klub milijunera" i porast stanovništva

I dok broj bogatih raste (broj milijunera u SAD povećao se s 13 u 1982. na 149 u 1996. godini, a "Globalni klub milijunera" broji oko 450 članova), socijalne se razlike također produbljuju (Chossudovsky, 1999.). Globalizacija sa sobom nosi i ubrzano uništenje okoliša, povećava siromaštvo, destabilizira društvo, financijski sistem pretvara u kuću od karata i prijeti demokraciji.

U razvijenim zemljama i u zemljama u razvoju siromaštvo se sve više širi. Prema Međunarodnoj organizaciji rada (*ILO - International Labour Organization*) svjetska nezaposlenost pogađa milijardu ljudi, tj. trećinu svjetske radne snage. Nacionalna tržišta radne snage više nisu odvojena. Suvišak jeftine radne snage trećega svijeta (na pr. Kine s 200 milijuna prekobrojnih radnika) izaziva pad nadnica radnika razvijenih zemalja (Chossudovsky, 1999.). Bijes i zabrinutost zbog stagnacije nadnica, opadanje pogodnosti i selidbe poslova u prekomorske zemlje, stvaraju u Amerikanaca negativno raspoloženje spram transnacionalnih korporacija, te nalažu intervenciju vlade kojom bi korporacije primorala na odgovornije ponašanje.

Primjer za ovo je vijest iz *Guardiana* (18. travnja 2000.): Poljska vlada, u žurbi da što prije osigura Poljskoj članstvo u Europskoj uniji (EU), stavlja poljske sitne posjednike pred zid. Prema procjeni Poljske seljačke partije, gotovo jedna trećina (točno 600 tisuća) od ukupno dva milijuna seljačkih gospodarstava ima šansu preživjeti proces priključenja Poljske EU. Kolaps malih seljačkih gospodarstava prijeti i ostalim zemljama, kandidatima za članstvo u EU (Estonija, Češka, Mađarska, Slovenija, Hrvatska i Cipar). Njih u toj zajednici ne tretiraju kao partnere, već naprosto kao odlagalište proizvodnih viškova Zapada. Zašto to hrvatski čelnici ne žele shvatiti?

4. Globalizacija i transnacionalne korporacije

Institucionalni subjekti procesa globalizacije jesu transnacionalne korporacije (Milardović i Njavro, 1999.), a institucionalni mehanizmi postizanja njihovih interesa su WTO i IMF. WTO je početkom 1999. odlučio da su SAD pobijedile u ratu s

Europom oko zaštićenog tržišta bananama, te da će proizvođači škotskog kašmira i talijanskog sira (pod prijetnjom kazne od 120 milijuna funti) morati nadoknaditi gubitak prouzročen američkim plantažama banana. No prema nekim ekspertima, tek će budućnost pokazati koliko kontrole hrane, zdravlja (lijekova) i okoliša prepuštamo WTO-u. Ako je moć WTO-a tolika da može nadonaditi štetu američkim plantažerima banana, tek se može pretpostaviti obujam njegove snage na značajnijim pitanjima kao što je trgovina genetički izmijenjenim sjemenom i hranom.

Namjera nekolicine transnacionalnih korporacija (Monsanto, DuPont, Novartis, AstraZeneca, Aventis) da preuzmu kontrolu globalnog snabdijevanja hranom očita je (Keeler and Watson, 1998.; Lappe and Bailey, 1998.; Powell, 2000.; RAFI, 2000.). Premda licemjerno "zabrinute zbog gladi u svijetu" sve one razvijaju razne sisteme tzv. *Gene Use Restriction Technology* (GURT), koja bi imala farmeru onemogućiti uporabu sjemena iz vlastite proizvodnje i primorati ga da svake godine kupuje novo sjeme i kemikalije od tih multinacionalnih korporacija. U tome im sveopću podršku pruža i američka vlada, jer je Ministarstvo poljoprivrede Sjedinjenih Američkih Država (USDA - US Department of Agriculture), uz korporaciju Delta & Pine Land Seed Co., suvlasnik *Technology Protection System* (pogrdno nazvanog "terminator tehnologija"), a istodobno financijski podupire istraživanja tehnologija slične namjene na Purdue University u Indiani. Ovom bi se tehnologijom trebala postići potpuna zaštita patentnog prava. Naime, u biljku genetički modificirane sorte ugrađuje se sistem gena koji, poput bombe sa zadržkom, kad se aktivira uništava klijavost sjemena. Ova tehnologija, jamačno, nije namijenjena dobrobiti čovječanstva, već zaštiti profita transnacionalnih korporacija, pa je izazvala silne revolte i proteste građanstva. Trenutačno giganti na području genske tehnologije posjeduju više od 30 patenata tipa "terminator". I dok korporacije (Monsanto i AstraZeneca) pod pritiskom javnosti (nacionalne vlade, FAO i druge agencije UN-a, nevladine udruge) privremeno odustaju od primjene ove tehnologije, USDA se o tome ne izjašnjava. Naime, ova tehnologija u pravom času može biti ubojito oružje, koje će bez prolijevanja krvi "baciti na koljena" neposlušnu državu. "Svjetskom policajcu" ovakva batina može biti i te kako korisna.

5. Tko su transnacionalne korporacije u biotehnologiji?

U 1993. godini samo 300 transnacionalnih korporacija ostvarilo je 25% svjetske proizvodnje. Preživjeti u njihovu okrutnom svijetu može samo snažniji i veći. Zato se broj ovih kompanija svakodnevno smanjuje, a preostale, "proždirući" manje ili ujedinjujući se sa sebi jednakima, postaju veće i jače. Moć nekih od njih veća je od moći mnogih država svijeta, a njihov je utjecaj na odluke vlade SAD-a bez sumnje velik.

Multinacionalne korporacije kontroliraju 60% globalnog tržišta pesticidima i preko 23% globalnog tržišta sjemenom. Primjera radi pogledajmo jednu od najvećih među njima (Rapport, 1999.): pretežno kemijska korporacija DuPont, sa 141 tisuću zaposlenih i godišnjom prodajom kemijskih proizvoda u vrijednosti od 35 milijardi US\$, ima sjedište u Wilmingtonu, savezna država Delaware. Smatra se da DuPont praktički posjeduje ovu saveznu državu, jer 60% zaposlenih stanovnika države Delaware radnici su DuPont-a. Jezgra obitelji DuPont, njih samo pedesetak, posjedovalo je (prema sada zastarjelim podacima iz 1984.) imovinu u vrijednosti od 211 milijardi US\$. Njihova se ruka već 40 godina osjeća u Washingtonu. Kao predstavnici savezne države Delaware u oba doma Kongresa, senatori, pravobranitelji SAD-a, pa sekretari obrane, direktori CIA-e, čak i Vrhovnog suda, članovi su DuPont obitelji imali i snažan utjecaj na oblikovanje politike SAD.

Sve to možda i ne bi bilo tako važno kada DuPont ne bi bio najveći zagađivač okoliša na svijetu: on proizvodi 340 tisuća tona otrovnog ili kancerogenoga industrijskog otpada, od toga 158 tisuća tona ispušta u atmosferu (klor-benzen, toluen, D-diklorobenzen i dr.), a 115 tisuća tona metodom dubokih bušotina odlaže u podzemne geološke formacije. Izvještaji govore o najmanje 23 slučaja kontaminacije pitkih voda otrovnim otpadom iz tih dubinskih odlagališta. DuPont je najveći proizvođač CFC-a (kloriranih fluorouglijika), odgovornih za nastanak ozonskih rupa, a tu proizvodnju planira nastaviti do 2030. godine. Odgovoran je i za oboljenje i smrtnost radnika izloženih akrilonitrilu pri izradi tekstilnog vlakna i sintetske gume, optužen za kancerogenost α -naftilamina pri proizvodnji boja. DuPont je imao značajnu ulogu u proizvodnji prve atomske bombe u Manhattan-projektu, zatim hidrogenske bombe, a danas je jedini proizvođač teške vode, tricija i plutonija, te je najodgovorniji u svezi problema nastalih zbog odlaganja radioaktivnog otpada. U vlasništvu jedne od sestrijskih mu kompanija (Continental Oil Company) nalaze se najveće rezerve urana i postrojenja za njegovu preradu u SAD. DuPont je suvlasnik atomske elektrane na rijeci Delaware, otkrivljene zbog propuštanja radioaktivne vode. Njegov farmaceutski dio optužuje se za proizvodnju nekih lijekova sa značajnim postranim negativnim učincima. DuPont 1999. kupuje Pioneer, najveću svjetsku firmu za prizvodnju sjemena hibridnog kukuruza (prisutna i u Hrvatskoj), te se time, kao jedan od ključnim takmaca, uključuje u utrku na polju biotehnologije i genskog inženjerstva.

Ovo je kratak prikaz superbogate i izuzetno moćne multinacionalne korporacije, "zaslužne" za kemizaciju života našega svijeta. Postoji li ijedno područje djelatnosti na kojemu ona, zbog svoga profita, nije prouzrokovala probleme s otrovima?

Slika glavnoga takmaca - korporacije Monsanto (sa 45 tisuća zaposlenih i godišnjom prodajom kemijskih proizvoda u vrijednosti osam milijardi US\$), gotovo je identična, a po nekim poduhvatima još stravičnija: od 1927. proizvođač je kancerogena *PCB-a* (poliklorirani bifenili), kojim je zagadio svaki kutak Amerike i Svijeta (proizvodnja zabranjena 1977.), proizvođač je defolijanta *AgentOrange* zlokorištenoga u Vijetnamskom ratu (gdje je ostavio pogubne posljedice na

zdravlje i Vijetnamaca i američkih ratnih veterana), proizvođač je zaslađivača *NutraSweet* s brojnim postranim nepoželjnim učincima na zdravlje čovjeka, proizvođač je rekombinantnog goveđeg hormona rasta (*r-BGH*) za povećanje proizvodnje mlijeka (tako dobiveno mlijeko je kancerogenog učinka), itd., itd.

6. Tvorci javnoga mnijenja

Kada znamo kako transnacionalne korporacije utječu na politiku SAD, lakše je razumjeti i uzroke raspada Jugoslavije. Naime, iako se tvorci javnoga mnijenja trude događaje prikazati isključivo posljedicom nacionalnih kulturnih, etničkih i religijskih razlika, u biti su to posljedice mnogo dubljih procesa ekonomskog i političkog raspada. Zapadna neoliberalna makroekonomska restrukturiranja su, zbog svoga interesa pomogla razoriti Jugoslaviju. Primjer Jugoslavije je ogledalo sličnih ekonomskih programa restrukturiranja, i ne samo zemalja u razvoju. Kao nesvrstana zemlja, Jugoslavija je imala dobre trgovinske odnose, kako s Europom tako i sa SAD-om. Usprkos tome upravo su američke makinacije odigrale značajnu ulogu u njezinu raspadu. Reganova administracija uzela je na nišan jugoslavensku ekonomiju još 1984. godine u dokumentu *National Security Decision Directive* (NSDD 133), čija je cenzurirana verzija, proširena na zemlje Istočne Europe, objavljena 1990. (NSDD 64), a naglašava "...pojačane napore za provedbu tihe revolucije, s namjerom rušenja komunističkih vlada i partije, te reintegracije zemalja Istočne Europe k tržišno orijentiranoj ekonomiji". Međunarodni monetarni fond (IMF) poslužio je kao instrument provedbe ovog Dokumenta američke administracije. Danas, nakon svega, SAD uzima aktivnu diplomatsku ulogu u Bosni i Hercegovini, učvršćuje odnose s Hrvatskom i Makedonijom, te preuzima vodeću ulogu u kreiranju regionalne ekonomske i političke budućnosti (Chossudovsky, 1966.), a svoju vojnu moć taj "policajac svijeta" ljubazno demonstrira Clintonovom doktrinom humanitarne vojne intervencije (Clintonov govor NATO-trupama u Makedoniji, srpnja 1999., te posjetom supernosača aviona *Eisenhower* Dubrovniku, svibnja 2000.).

Kad smo već kod Dubrovnika, pitam se: može li Hrvatska vlada izvući pouku iz mudre politike Dubrovačke Republike, ili barem iz Titove politike nesvrstanosti, ili je usud Hrvatskoj biti kulturnom i gospodarskom provincijom globalne imperije?

7. Biopirarstvo ili patent na život

Vrhovni je sud SAD-a 1980. godine dozvolio patentiranje živog mikroorganizma namijenjenoga čišćenju ulja s vodenih površina. Ova je presuda otvorila vrata novoj eri na području intelektualnog vlasništva. Proizvod i proces života sada se mogu patentirati.

Patent je ugovor između inovatora (pronalazača) i društva. Kada inovator objavi svoj pronalazak, društvo mu jamči prava na dobit od korištenja patenta na određeno vremensko razdoblje (obično 17-20 godina). Da bi pronalazak mogao biti patentiran, on mora predstavljati novinu i mora biti komercijalno uporabiv.

Europski *Patent Agreements* iz 1977. godine izričito isključuje mogućnost patentiranja životinjskih ili biljnih vrsta. Međutim, pojavom moćnih transnacionalnih korporacija u sferi biotehnoloških pronalazaka došlo je do promjena koje za čovječanstvo ne mogu biti prihvatljive. Podržavajući te korporacije, *US Patent and Trademark Office* 1987. godine najavio je bitne promjene, pa bi prema njemu svi oblici živoga svijeta, izuzev čovjeka, bili podložni patentiranju. To bi značilo da se životinjska vrsta, ljudska i životinjska stanica ili gen mogu patentirati, te na taj način i život može komercijalno iskorištavati. Životna forma postaje izum, objekt, stvoren samo zbog dobiti korporacija. Zanimajući sve etičke principe, a samo zbog svog profita, moćne transnacionalne korporacije prisvajaju pravo na život i životne oblike koji su oduvijek postojali na našem globusu i koji su opće dobro čovječanstva. Takvo njihovo ponašanje izaziva opći revolt javno-sti. U tome se posebice ističu nevladine organizacije i udruge građana. Primjera radi, pod pritiskom javnog mnijenja, naročito *Green Peacea*, po zlu glasu poznata korporacija Monsanto, morala je 1999. godine javno izjaviti da odustaje od primjene tzv. "terminator tehnologije" kao sredstva zaštite svojih prava na genetski izmijenjene biljke.

Biopirarstvu, kao formi patentiranja autohtonih životnih oblika (od mikroorganizama, preko bilja, do životinja), najviše su izložene nerazvijene zemlje bogate biološke različitosti. Za to je najbolji primjer Indija (Cox, 1998.) i neuspjeli pokušaj američke sjemenske kompanije Rice-Tec da patentira *basmati rižu*. Na usjev koji se u Indiji uzgaja od pamtivyjeka, sada bi Indijci trebali plaćati licencu strancu koji posjeduje patent na nešto što nije kreativno stvorio. Međutim, *nim-stablo* je možda najpoznatija indijska piratizirana biljka. Samo u Americi na njega je prijavljeno preko 50 patenata. Mnoge od nim-stabla dobivene proizvode, kao što su na pr. insekticidi, sada američke firme prodaju natrag indijskom poljodjelcu.

Napretkom biotehnologije tijekom protekle dvije dekade, a nazirući velike dolarske profite, vlade i korporacije su počele na gene gledati kao na software života. Međutim, isto kao i kompjutorski software, i geni se mogu umnažati kod novog vlasnika - poljodjelca. To je poput ovogodišnje sjetve sjemena iz prošlogodišnje žetve! Zbog toga vlasnik sorte, isto kao i vlasnik kompjutorskog softwarea, može lako izgubiti kontrolu nad svojim proizvodom. Kako bi osigurale tu kontrolu, korporacije - na čelu s američkim gigantima Monsantom i W.R. Grace - počele su patentirati gene i biljke koje ih nose, na isti način kao što oni drugi ostvaruju pravo na kompjutorski software.

Prema do sada općeprihvaćenom sistemu licenciranja, biljna sorta je kao knjiga, a njezini su geni kao riječi na stranicama knjige: priča je intelektualno vlasništvo pisca (a sorta kreatora-oplemenjivača), ali riječi od kojih se priča sastoji opće su

dobro (zajedničko vlasništvo) čovječanstva. Ne bi li ovo pravilo trebalo poštivati i kada je riječ o patentu na život?

Ilustracije radi navest ću da je Američki ured za patente 1980. izdao 60 tisuća patenata. Od tada se broj godišnje izdanih patenata udvostručio. Od stjecanja nezavisnosti prije 200 godina do danas, u SAD je priznato šest milijuna pronalazaka, a ovoga časa samo na ljudski genetički materijal ostvareno je preko tri milijuna patenata (RAFI, 2000.).

Tako sveopća globalizacija omogućava "znanstveni apartheid" u najgorem obliku, osiguravajući transnacionalnim korporacijama profit od ukradenih biljnih vrsta, ili njihovih gena (biopirastvo). Indija je najbolji primjer na kojemu možemo učiti dok je još vrijeme.

Literatura

1. Chossudovsky, M. (1996.): Dismantling Yugoslavia : Colonising Bosnia. - **Covert Action**, No. 56.
<http://www.hartford-hwp.com/archives/62/022/.html>
2. Chossudovsky, M. (1999.): Global Poverty In the Late 20th Century. - Hanover : Verlag Heinz Heise.
<http://www.heise.de/tp/english/special/eco/6099/1.html>
3. Cox, Thomas S. (1998.): Patents on Life: The Good, the Bad, and the Ugly. - *The Deccan Chronicle*, Hyderabad, December 2, 1998.
4. Keeler, Barbara and Watson, Shirley (1998.): Corporate Control of the Global Food Supply: Terminator Imperils Farmers and Food. - Whole Life Times.
<http://home.earthlink.net/~alto/Terminator.html>
5. Lappe, M. and Bailey, B. (1998.): Against the Grain - Biotechnology and the Corporate Takeover of Your Food. - Monroe : The Tides Center / CETOS.
6. Milardović, A. i Njavro, Đuro (1999.): Globalizacija. - Osijek ; Zagreb ; Split : PanLiber.
7. Moore, R. K. (2000.): Globalization and the Revolutionary Imperative - From Global Tyranny To Democratic Renaissance. (Intended for: **Socialist Review Journal**, 2000)
<http://cyberjournal.org/cdr/gri.html>
8. Myers, N. (2000.): Science's Stall in the Global Market-place. - **Nature**, 404 (2000) 6774.

9. Powell, D. (2000.): Terminator 2 Years Latter: Suicide Seeds on the Fast Track.- University of Guelph, AGNET, February 25, 2000.
<http://www.palnt.uoguelph.ca/riskcomm/archives/agnet-archives.htm>
10. RAFI (2000.): The Split Out from CIMMYT's Revised Patent Policy. - Rural Advancement Foundation International, April 12, 2000.
<http://www.rafi.org>
11. Rappoport, John (1999.): Revolt Against the Empire - Welcome to the Great Boycott.
<http://home.earthlink.net/~alto/boycott.html>
12. Rappoport, John (1999.): The Ownership of All Life : Notes On Scandals, Conspiracies and Coverups.
http://home.earthlink.net/~alto/Ownership_of_All_Things.html
13. Weisbrot, M. (1999.): Globalization : A Primer. - Washington : Preamble Center, October 1999.
<http://www.preamble.org/GlobalPrimer.htm>
14. Weisbrot, M. (1999.): Think Globally, act Nationally : The Case of National Economic Sovereignty. - *The Nation*, June 21, 1999.
<http://www.premable.org/columns/weisbrot/act%20nationally.htm>

Marijan Jošt

Agricultural College (High Agricultural School), Križevci, Croatia

Globalization: Economic Problems and Patents on Life

Summary

In this conference paper given at the Round Table *Globalization and National State* in the organization of the Institute of Social Sciences Ivo Pilar, Zagreb 8th March 2000, the author treats actual globalization as the synonym for hegemonism and imperialism, and in the case of the development of biotechnology and genetic engineering demonstrates how the network of connection (conjunction) between transnational corporations and the United States Government brings economic, political and military instrumentalization of biotechnology and its transformation into the specific biotechnological imperialism. Transnational corporations have been the institutional subjects in process of globalization, while WTO (World Trade Organization) and IMF (International Monetary Fund) serve as the institutional mechanisms for achieving interests of these companies. It has resulted from the mistake presented in the neoliberalistic experiment whose consequences have been reflected in the rapid destruction of environment, in the increase of poverty, in the destabilization of society, in the collapse of national states' financial systems and in the jeopardy of democracy brought out by the globalization. These consequences have been shown by the analysis of the attempts carried out by the biggest transnational corporations to control the global food supply with support of the US Government. Corporations would like to come in control of the global food supply with the total patent right protection aided by the so-called technology terminator, i.e. by building into the genetically modified plant's sorts such a genes system which being activated destroys seeds germination just like the retaining bomb. This technology has been designed with the purpose to protect the transnational corporation profit, as well as to render possible for the governments that have a control of this technology to force "disobedient" states to their knees. That's why the most important pre-condition for the social and economic development of the states is their *national economic sovereignty*.

Key words: biotechnological imperialism, globalization, multinational corporations, patent on life.

Received on: 12th May 2001

Accepted on: 18th June 2001

Marijan Jošt

Haute École d'Agriculture de Križevci, Križevci, Croatie

La globalisation: les problèmes économiques et le brevet sur la vie

Résumé

Dans sa communication présentée à la Table ronde *La Globalisation et l'État national*, organisée par l'Institut de Sciences sociales Ivo Pilar, Zagreb, le 8 mars 2000, l'auteur traite la globalisation en tant que synonyme d'hégémonisme et d'impérialisme, et, sur l'exemple du développement de la biotechnologie et de l'ingénierie génétique, il démontre comment l'union des corporations transnationales avec le gouvernement des États-Unis d'Amérique mène à l'instrumentalisation économique, politique et militaire de la biotechnologie et à sa transformation en un impérialisme biotechnologique en son genre. Les sujets institutionnels du processus de globalisation seraient des corporations transnationales, et les mécanismes institutionnels pour la réalisation des intérêts de ces compagnies sont l'Organisation Mondiale du Commerce (WTO - World Trade Organization) et le Fonds Monétaire International (IMF - International Monetary Fund). C'est le résultat de l'échec de l'expérience du néo-libéralisme, dont les conséquences se reflètent dans le fait que la globalisation mène à la dévastation accélérée de l'environnement, à l'augmentation de la pauvreté, à la destabilisation de la société, à l'effondrement du système financier des États nationaux et à la mise en péril de la démocratie. L'auteur le démontre par une analyse des tentatives des plus grandes corporations transnationales de réaliser le contrôle de l'approvisionnement global en produits alimentaires, avec le soutien du gouvernement des U.S.A., et ce par la protection totale du droit de brevet au moyen de la technologie dite "du terminator", à savoir par l'introduction dans la plante de sortes génétiquement modifiées d'un tel système de gènes dont l'activation détruit le pouvoir germinatif de la graine, comme une bombe à retardement. Cette technologie a pour but de protéger le profit des corporations transnationales et permet au gouvernement qui en a le contrôle de soumettre les États "désobéissants". C'est pourquoi l'une des conditions préliminaires les plus importantes du développement social et économique des pays est leur *souveraineté économique nationale* (national economic sovereignty).

Mots-clés: globalisation (globalization), impérialisme biotechnologiques (biotechnological imperialism), corporations multinationales, brevets sur la vie (patents on lifes).

Reçu: le 12 mai 2001

Accepté: le 18 juin 2001